

PEOPLE FRIENDLY CITIES IN A DATA RICH WORLD

ערים ידידותיות לאנשים

בעולם עשיר בנתונים ומידע

ד"ר צבי וינשטיין, האיחוד האירופי

נושא הפאנל היום הוא "ערים ידידותיות לאנשים בעולם עשיר בנתונים ובמידע". זהו שמה של תכנית בשם COST- COOPERATION OF SCIENCE AND TECHNOLOGY, הפועלת במסגרת האיחוד האירופי מזה כ-8 חודשים בתחום המדע, המחקר והטכנולוגיה. משתתפים בה למעלה מ-30 מדינות, ונציגיה הישראליים הם מר דב וינר המוציא לפועל של כנס מינרבה 2013 וד"ר צבי וינשטיין.

מאז ומתמיד ערים מממלאות תפקיד מכריע כמנועים לפיתוח כלכלי ולקידום קשרים ושיתופי פעולה, יצירתיות וחדשנות וכמרכזי אספקת שירותים לסביבתם.

מחקרים ונתונים מרחבי העולם מלמדים כי קיימת תנועה מתמדת של מהגרים מאזורים כפריים אל הערים. בשנת 2008 עבר אחוז האנשים הגרים באזורים אורבניים את אלו המתגוררים ביישובים כפריים. על פי תחזיות האו"ם תגורר למעלה מ-70% מאוכלוסיית העולם ביישובים עירוניים.

לפיכך, אין זה מפתיע, שהנושא האורבני מעורר תשומת לב רבה יותר בקרב ממשלות, חוקרים וסקטור התעשייה. יוזמות רבות מתמקדות בשימוש היעיל יותר של משאבים והפחתת הפחמן בתגובה לשינויי אקלים ועידוד השימוש היעיל יותר באנרגיה. בדומה לכך, מציעה "העיר החכמה" חזון של עיר יעילה.

"עיר חכמה" היא שלב חדש בעירוניות שקיבל חשיבות משמעותית בין קובעי מדיניות, מחקר ותעשייה. אולם, **ההגדרות של עיר חכמה אינן עקביות**, והרוב הדומיננטי של ערים מתמקד בחשיבותם של תחומים הקשורים לשימוש היעיל באנרגיה, בתחבורה, במים ובתשתיות של (Intelligent Communication Technology). מיקוד זה מזניח את האלמנטים ה"חברתיים" החיוניים להפיכת ערים לאטרקטיביות עבור תושביהן.

ערים הן יותר מאשר תשתית, הן קהילות של אינדיבידואלים ומשפחות בעלי רקעים, צרכים ושאיפות שונים זה מזה. בנוסף לתשתית חכמה, מובילות חכמה, כלכליה חיונית ואיכות סביבה, ערים צריכות להתמקד בהיצע איכות החיים ואיכות השירותים הניתנים במקומותיהם, במשילות ובשכונות.

המושג ערים חכמות ובעלות חיות "SMART & LIVEABLE CITIES" אינו מתורגם בפשטות לערים גדולות או פונקציונאליות יותר. ניתן להבין "עיר חכמה" כ"עיר המספקת קונקטיביות חברתית, **מרחבים ציבוריים ובניינים בעלי אופי** ואסטטיקה בקנה מידה אנושי, נגישות לתרבות, לספורט, לפנאי, קניות ומתקנים ציבוריים, בטחון מפני אלימות ופשע, ומדיניות ציבורית התואמת לצרכים אנושיים, למשל, בתי ספר ברמת מצוינות גבוהה ושווקי מזון.

בעולם עשיר בנתונים ובמידע, טכנולוגיה וחדשנות, **טכנולוגיות אינטליגנטיות ונתונים מניעים השגת פתרונות, הגם שהם חשובים, הם אינם נקודות קצה כשלעצמם**; הם כלים ומאפיינים בעלי ערך לקידום סביבה ברת קיימא, הגברת השתתפות חברתית וקהילתית, הרגשת אושר לאדם (WELLBEING), חינויות כלכלית ואיכות חיים גבוהה.

"איכות" בתכנון עירוני ובטכנולוגיה, חייבת להיות מוגדרת על פי גורמים ומאפיינים אלו. האתגרים החברתיים המושלים בערים ותושביהם, חייבים להיות מובנים על מנת לתכנן, לעצב מערכות וטכנולוגיות התומכות בחזון זה. מתכנני ערים ואנשי מקצוע אחרים הפועלים בעיר צריכים להבין מיהם בעלי העניין, כיצד אנשים פועלים ומשתפים פעולה זה עם זה ועם המערכות העירוניות.

תכנון המתמקד במשתמש (או תכנון ידידותי לאנשים) בערים חכמות דורש חדשנות, אינטואיציה, וממשקים אקטיביים למשתמש, המקדמים אינטגרציה של מערכות חכמות לטובת התושבים באופנים בעלי משמעות. כפי שלא יכול להיות HARDWARE בלעדי SOFTWARE, כך, יש למצוא ולאתר אופנים וצרכים שייצקו ממד של אנושיות (הומניות) לתוך בניינים ומרחבים; להפוך את המערכות של תשתית ומידע רלוונטיים ונגישים בקלות למשתמש.

בעולם עשיר בנתונים ובמידע "ערים חכמות בעלות חיות" גורמות קהילות חברתיות לשיתופי פעולה ומעודדות הכלה חברתית. מכאן, שעל מנת להשיג מטרה זו, חייבות המערכות לפעול לטובת מגוון ושונות של אנשים באופן שווה; לאפשר לבעלי עניין בעלי רקע שונה להיות מעורבים בסביבתם. כדי להבין את צרכי האנשים יש ליצור דיאלוג ומעורבות עם התושבים ולא להתייחס אליהם כאל גורם מפריע המתערב בתהליכי התכנון ובמדיניות הציבורית, אלא, לשתפם בצורה משולבת בתכנון וביישום תהליכים. יצירת שיתוף פירושה:

- א. להקשיב ולשאול לרצונות ולצרכי האנשים
- ב. לחנך, להסביר ולחפש דרכים לחדשנות
- ג. לפתח תקשורת אפקטיבית ולקבל משוב ותשומות מצד התושבים
- ד. לחפש שיטות ודרכים על מנת להפוך את שיתופי הפעולה לבסיס של פתרונות.

הפעולה של COST מיועדת ליצירת מערכת שיתוף פעולה דיסציפלינרי בין בעלי עניין הכוללים מנכ"לי ערים, מקבלי החלטות, קובעי מדיניות, אנשי מקצוע בתחום הסביבה הבנויה, אנשי ICT, חוקרים לזיהוי גישות חדשות המשתפות ומפתחות מסגרות ל"ערים חכמות".

הסיבה העיקרית להשקת הפעולה של ערים ידידותיות לאנשים בעולם עשיר בנתונים ובמידע היא- יצירת מערכת של שיתופי פעולה טרנס-דיסציפלינריות של מומחים ושיאנים מומחים להבנת התפיסה הדואלית של "ערים חכמות בעלות חיות" שבהם התושבים הינם גם המשתמשים וגם השותפים היוצרים את התכנים העירוניים.

הפעולה מכוונת לבניית קהילה של אנשי מקצוע, חוקרים והציבור הרחב, היכולים להיות מעורבים בדיאלוג הבין- תחומי המחבר בין הצרכים הכלכליים והחברתיים עבור ערים אירופאיות המשתמשות בטכנולוגיות מתקדמות.

התועלת המיידית של הפעולה תהיה ליצור תשתית ידע להבנת התפיסה הדואלית של עיר חכמה מנקודת המבט של קובעי המדיניות, חברה ואזרחים, חינוך, פיננסים ותעשייה, שתביא, בסופו של דבר, לבניית מודל עסקי ומדיניות ציבורית.